

УДК 007:304:001:821.161.2–92.09

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ПУБЛІЦИСТИЦІ ІВАНА ФРАНКА

Галина СИНІЧИЧ, Андрій ЯЦЕНКО

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Ген. Чупринки, 49, Львів, Україна, 79044,
e-mail: journft@franko.lviv.ua*

Проаналізовано концепцію розвитку національної літератури як державотворчої субстанції в публіцистиці Івана Франка. Розглянуто її ідейність, завдання та вплив на суспільство. Вперше проаналізовано класифікацію видів письменницького таланту, яку запропонував Іван Франко.

Ключові слова: Іван Франко, нація, національна література, культура, публіцистика, творчість, символізм, декадентизм.

Публіцистична спадщина Івана Франка – це програма державно-політичного та культурного відродження України, що досі не втратила своєї актуальності. Екзистенційна аксіологія мислителя формувалася навколо ключового слова – нація, яке стало першоосновою його суспільно-політичних поглядів та онтологічним імперативом публіцистики. Українське суспільство, на його думку, мусило пройти декілька етапів до здійснення свого національного ідеалу, серед яких також повноцінний розвиток національної літератури.

Питання літературних концепцій у творчості Івана Франка частково розглядали: Т. Гундорова «Проявлення Слова», Т. Гундорова «Франко – не (і) Каменярь», О. Забужко «Філософія української ідеї та європейський контекст: франківський період», І. Денисюк «Літературознавчі та фольклористичні праці. Франкознавчі розвідки», М. Наєнко «Іван Франко: тяжіння до модернізму», Т. Салига «Франко – Каменярь», В. Мазепа «Культуроцентризм світогляду Івана Франка».

Наша мета – виокремити та проаналізувати концепцію розвитку національної літератури в публіцистиці Івана Франка крізь призму його оцінок українського та європейського літературних процесів, полеміки з «молодомузівцями» та Сергієм Сфремовим.

Завдання – комплексно розглянути поняття «національна література», її ідейне наповнення, мету, вплив на суспільство, ставлення Івана Франка до таких напрямків та течій: символізм, декадентизм, натуралізм; оцінки, які публіцист давав творчості своїх сучасників, класифікацію видів письменницького таланту, які він запропонував.

Публіцист простежує розвиток українського літературного процесу у статті «З останніх десятиліть ХІХ в.», що є своєрідною проявом національного піднесення.

Провісником національного, а отже, літературного руху став Михайло Драгоманов, який перший відповів на запитання: існувати чи ні українській нації. Він перетворив національний сентименталізм на національну усвідомленість свого самостійного розвитку та започаткував традицію європейського літературного розвитку. Публіцист вважав, що оту лінію європеїзації, яку започаткував М. Драгоманов, успішно продовжують В. Стефаник, О. Кобилянська, Б. Лепкий, Н. Кобринська, В. Щурат. Хоча від драгоманівських впливів до появи молодішої генерації, яка «звіяла бурю ви наших національним житті, та рівночасно прочистила повітря, проложила не в однім напрямі нові стежки» [9], проходив тривалий та болісний регенераційний національний процес. Іван Франко моделює суспільно-політичну та культурну ситуацію, яка склалася наприкінці XIX століття, у контексті домінування двох суспільних течій: народовців та радикалів. Народовці були національно амбівалентними, вони не лише толерували позитивні взаємини з москвофілами, а й надалі залишалися поборниками провінційності, ненависниками європейських прогресивних ідей; у протилежному напрямі працювали москвофіли, які творили конгломерат російської культури на українських землях, щоправда, був і третій напрям, що стимулював початки «новоєрівства» – прагнення окремих представників української еліти до взаємопорозуміння з поляками. Суспільно-політичні обставини не могли не вплинути на розвиток літератури, яка оберталася в магнітному полі літературного обскурантизму (літератури європейські українці Правобережжя вважали маловартісними) та догматизму (галичани вважали літературу засобом для виховання народу). «Розуміється, що при тім фарисейським вихованні, яке одержували у нас цілі покоління, межі того, що дозволене, а що недозволене в літературі були страшенно тісні й самовільні» [9], – характеризує Іван Франко ті офіційні рамки, які встановлювали для літературних творів критики, редактори газет під тиском «пренумеранта (передплатника – Г. С.)». Отже, мусила пройти культурна революція, з'явиться нова концепція літератури. «Література мала бути по змозі вірним зображенням життя, і то не мертвою фотографією, а образом, огрітим власним чуттям автора, надиханим глибшею ідеєю» [9], – так розпочався новий етап розвитку літератури, яка не боялася відкривати найпотаємніші глибини людського буття, «не зупинялася ні перед якою драстичністю» [9]. У цей час розпочинається розвиток науки, основоположником якого Іван Франко вважав Михайла Грушевського. Симбіоз літературного та наукового поступу витворив нові орієнтири, а отже, частково змінилася і свідомість як комуніканта (письменника), так і реципієнта (читача). «І письменник, і публіка тепер більш рафіновані. Двадцятилітня праця над збагаченням і очищенням мови, над виробленням літературної техніки не може пропасти марно, і жоден молодий письменник не може ігнорувати її. Давньої ноншалансії «грає, грає, воропає» не толеруємо сьогодні» [9]. Літературний катарсис генерує літературу нового рангу: «... Вона незвичайно дбає о форму, о мелодійність слова, о ритмічність бесіди. Вона ненавидить усяку шаблонність, ненавидить абстракти, довгі періоди...» [9]. Письменники-представники цієї нової літератури, серед яких він називає Ольгу Кобилянську, Василя Стефаника, Марка Черемшину, Антіна Крушельницького, – творці не лише нової форми, а й змісту, і якщо попередники шукали глибшу ідейність образу, то вони зосередилися на

внутрішніх душевних конфліктах та переживаннях. Глибше психологічну майстерню творчості нової генерації публіцист розглядає у статті «Старе й нове в сучасній українській літературі». Особливість молодих митців полягає в умінні проникнути в душу та побачити світ крізь її призму, що дає їм змогу бути набагато об'єктивнішими від епиків-попередників. Прямування від соціології до психології не дозволяє мірилом нових літературних талантів використовувати застарілі утилітарні принципи, тобто поцінування творів соціального характеру і відкидання інших. Отже, з'явилися нові естетичні категорії, відбулася естетична еволюція, яка в західноєвропейських країнах породила новий стильовий напрям – символізм.

Варто розмежувати поняття «модернізму», «символізму», «декадентизму» в інтерпретації Івана Франка. Володимир Мазепа, дослідник філософських поглядів Івана Франка, ставить знак рівності між модернізмом та декадентизмом. Він вважає: «І хоч Франко переважно вживав для позначення негативних, на його погляд, тенденцій в новітньому європейському мистецтві та його естетичних концепцій поняття «декадентизм», більш відповідним у даному разі...буде поняття «модернізм» у сучасному його розумінні» [3, с. 187]. На нашу думку, не можна ототожнювати ці дві категорії, адже декадентизм був лише одним з напрямів модернізму. Наприклад, Тамара Гундорова розрізняє три естетичні напрями модернізму: символізм, декадентизм, неоромантизм. «Обидва ці поняття символізм і декадентизм – довгий час ототожнювалися і перехрещувалися, хоча існувала і суттєва відмінність їхніх естетик. Основою декадансу стала передусім опозиція щодо культурних цінностей і загальноприйнятої моралі буржуазного суспільства... Натомість символізм більш естетичною школою, зорієнтованою на творення спеціальної художньої форми» [1, с. 164]. Іван Франко в контексті літературного процесу теж розділяв ці два напрями зі знаком плюс та знаком мінус. Естетика символізму імпонувала публіцистові, адже духовно витончене світосприйняття було питомо національним, закладеним у первісній релігії та у фольклорі. Публіцист критикує методологію дослідження історії літератури німецького вченого Е. Шмідта, який не звернув увагу на взаємовплив літератури писемної та усної, бо німецькій історії літератури не була притаманна тяглість традицій. «У нас, де новіша національна література починає виростати прямо з живого джерела традицій народних і з обсервації сучасної, оточуючої нас дійсності, на це питання прийдеється звернути пильну увагу» [10, с. 51], – звертає увагу майбутніх дослідників Іван Франко на літературну генезу і водночас на органічність для української літератури символічних тенденцій.

Аналіз поглядів Івана Франка на нові літературні напрями дає підстави говорити, що він толерував символізм у літературному процесі, але чи можемо стверджувати, що так він підтримував модернізм як течію, що позитивно оцінював його інші естетичні дискурси, зокрема декадентизм. Відторгнення естетики «штуки для штуки», як Іван Франко визначав декадентизм, з українського літературного організму він обґрунтував у низці своїх статей: «Слово про критику», «Інтернаціоналізм і націоналізм в сучасних літературах», «З останніх десятиліть української літератури», «Леся Українка», «Старе

й нове в сучасній українській літературі», «Маніфест «Молодої музики», «Принципи і безпринципність», «Наша поезія в 1901 році», «З галузі науки і літератури», «Задачі і метод історії літератури». Модернізм як культурне явище публіцист визначає у статті «Слово про критику» як «симптом хворобливого рознервування, безідейності і відчутій безцільності життя серед буржуазної молоді різних країв» [18]. Зазначимо, що ці дефініції психології модернізму антонімічні до основ розвитку національної свідомості. «Хворобливе рознервування» Іван Франко протиставить національній відвазі: «... Праця над просвітою народу вимагає цілого чоловіка з усіма його здібностями, вимагає найрізномірнішого знання, а в додатку й відваги, резолютності, ініціативи й здоров'я справді вояцького» [8, с. 106]; відчуття безцільності життя – національній зорієнтованості. Безідейності модернізму публіцист протиставляє цілу концепцію трансформації національної ідеї в літературі.

Іван Франко бачив загрозу для так званого «перепривласнення культури» з боку модернізму. Термін «перепривласнення культури», що означав бажання інтелектуалів «відкрити етнічне минуле своєї спільноти, ... порівнювати її з відомими традиціями, міфами і спільними спогадами інших спільнот» [5, с. 95], сформулював на початку ХХІ століття британський суспільствознавець Ентоні Сміт, але в публіцистиці Івана Франка ознаки історичного перепривласнення культури зауважуємо ще наприкінці ХІХ століття.

Публіцист заглиблюється не лише в народознавчі дослідження, а й в теоретичні аспекти вивчення історії літератури. Літературознавчі дискурси – це не лише спосіб змобілізувати етнічну культурну пам'ять, а й визначити подальші регенераційні рівні культури. Маємо на увазі рівень соціалізації та політизації культури. У статті «Етнологія та історія літератури» спроектовано три рівні «перепривласнення культури» на фази розвитку історії літератури. «Перша фаза – бібліографічна. Історія літератури полягала тут на переліку якнайбільшої кількості книжок, згрупованих за темами та авторами, без глибшого аналізу, без відчуття того живого зв'язку, який встановлюється між твором, його автором і суспільством» [6, с. 94], – це етнічний рівень усвідомлення культури, тобто чітке розпізнавання приналежних спільноті культурних артефактів. Друга фаза є біографічною. «У розгляді історії літератури почали більше ніж до того часу, концентрувати увагу на видатних особистостях, на геніальних письменниках та їх творах гордо ігноруючи пересічних» [6, с. 95], – рівень соціалізації культури, перехід від загальних артефактів на їх творців, сприйняття літератури на індивідуальному рівні. «Остання фаза в розгляді історії літератури... може бути окреслена назвою культурно-історичної... Духовне життя народу в усіх його верствах – ось та широка основа, на якій будується ця нова концепція історії літератури» [6, с. 95], – рівень політизації культури. Цю фазу Іван Франко вважає визначальною, тому що культурно-історичні методи дослідження історії літератури звертають увагу як на політичний та економічний чинники розвитку нації, так і на духовну праісторію. Оскільки історики літератури повинні використовувати перелічені методи для оцінки літературних творів, то в сучасній літературі мусив би міститися культурно-історичний концепт, але на зміну концептуальним ідеям приходять тенденції «мистецтва для мистецтва», які проголосив модернізм. Призначення мистецтва – творити світ навколо себе, заглиблюватися в соціальні та національні глибини

народної душі перетворюється на «безцілну гру слів і форм, кольористичні контрасти, барвисті декорації, за котрими нема нічого живого і реального» [12]. Володимир Мазепа вважає, що позиції письменника бракує послідовності: «Якщо призначенням мистецтва є «бути дзеркалом часу», відтворюючи суспільні зв'язки людини через їх «переломлення в тайниках його душі», давати «людські документи» сучасного життя, то чому, власне, художня творчість мусить уникати відображення хворобливих явищ цього життя, розриву суспільних зв'язків, навіть коли вони відбиваються в свідомості окремих прошарків суспільства» [3, с. 188]. Декадентство Іван Франко розглядає не як прояв внутрішніх відчуттів автора, навіть не як мистецтво, а як літературну моду, яку породили незворотні зміни у суспільстві. Публіцист протиставить пізнання суспільства крізь призму авторського я, внаслідок чого «се буде твір живий і сучасний, справжній документ найтайніших зворушень і почувань сучасного чоловіка, а затим і причинок до пізнання того чоловіка у його найвищих найсубтильніших змаганнях та бажаннях» [15], гіпертрофії власного я, що проявляється «вираженням байдужості до актуальних суспільно-політичних питань» [7, с. 89]. Публіцист вивчає генезу декадентства і виявляє, що в його основі лежить одвічна боротьба індивідуалізму та соціалізму. Соціалізму як культурного явища, яке він тлумачить як усупільнення на основі всебічного та вільного розвитку особистості. Гармонійне поєднання цих двох факторів стимулює не лише суспільний прогрес, а й генерує літературу та науку. «Де один з них занедбаний за рахунок другого, породжується, з одного боку, утопізм, з другого, рознервоване декадентство, що тхне трупом» [7, с. 89], – описує наслідки культурного дисбалансу Іван Франко. Декадентизм не є явищем, яке породило XIX чи XX століття, тому і «тхне трупом»; це один з витків розвитку літературної моди, в основі якої – «хворобливий індивідуалізм», що в різні часи маскується під різними напрямками та течіями. Письменник заперечує також тенденційну надмірність соціалізації та натуралізації суспільних явищ, він полемізує з Сергієм Єфремовим, який вважає основою літератури зображення соціального життя. «Вірне те, що література в міру дозрівання поглиблюється – але ж й знеохочували вияснити собі характер того поглиблювання! Воно йде не від індивідуальної психології до соціології, а, навпаки, від соціології до індивідуальної психології» [16].

Ще одна проблема, яку може породити модернізм, – антагонізм митця та народу, бо саме під впливом літературної моди еліта відмежовується від народу і творить свою автономну літературу. Декадентизм ґрунтується на переживаннях я-особи, а не ми-суспільства, і ця особливість течії пояснювала, на його думку, її імплікацію в польський літературний розвиток. «Ся мода найбільш аристократична з усіх, які в останніх 30-х роках доходили до нас із Заходу. А шляхетській польській суспільності (шляхта поки що – головний консумент літератури в Польщі) сього й подавай. Досить уже її наполошили бруталні натуралісти та радикальні хлопомани, досить її натикали під ніс неотесаних мужиків з їх вічною нуждою та жолудовими питаннями. Надоїли їй уже й голосні патріоти з вічними покликами про вітчизну» [11]. Іван Франко, щоправда, не розуміє поширення модернізму в Чехії, його впливів на національно свідомий народ, до того ж із зовсім іншою психічною організацією, ніж у поляків, отже, чеський

модернізм – це лише данина європейській моді. Зазначимо, що йдеться про національно-несамостійні народи Східної Європи, а щодо народів Західної Європи, то нова течія ніякої шкоди не завдасть. Отже, на українському ґрунті проблема модернізму стикається з проблемою національної залежності, тобто основою національного розвитку мусить бути ідейність, а декадентизм є втіленням байдужості до суспільно-політичних питань, адже він виник на знак протесту проти соціальної домінанти у творчості реалістів. «На нашу думку, це власне і є відрив до змалювання того суспільства, яке їх оточує, до вивчення і показу його убозтва й праці, його радощів, потреб та ідеалів, потяг до заглиблення у безодні власного пустого я» [7, с. 88], – дає своє визначення декадентству Іван Франко. Національна ідея мусить бути резистентною до цих впливів, а от принципи символізму – переродження та творення нового світу зі старих ідей – органічно вписуються у її філософію. «... Франкове неприйняття декадентства, уважного ним за симптом дегенерації, як і його непохитна неприязнь до ніцшеанства та гартманівського нігілізму, – це хай і не вповні сконцептуалізоване, але послідовне відторгнення «анти-системи», протипоказаної для розросту молоді, ще «непевної себе» української нації» [2], – вважає Оксана Забужко. На нашу думку, Іван Франко вважає неприйнятним декадентизм тільки на цьому етапі розвитку української літератури, тому що нові віяння кожна література мусить опановувати поступово, згідно з особливістю своєї національної генези, маємо на увазі, що публіцист не заперечує засвоєння нових тенденцій, але все це мусить відбуватися на платформі національно зрілої літератури. Публіцист також не вважає апокаліптичним відторгнення митця від народу, яке може спровокувати декадентство, а явищем тимчасовим, яке все ж відверне інтелігенцію від праці в сфері національного культурного розвитку, а отже, може бути втрачений певний доленосний момент. «Коли ж ці старші брати відділяться надто великою прірвою від менших, впадуть у пересиченість і безплідність, тоді геніальні одиниці з-поміж них зв'язують знову порвані нитки, повертаються до темних мас і цими, колись свідомо чи несвідомо кинутими крихтами, перетвореними в традиції народу, насичують і зміцнюють свої духовні сили, творять справді народну літературу» [6, с. 99], – так мав би виглядати регенераційний літературний процес.

Івана Франка непокоїло молодече захоплення декадентством представників «Молодої Музи», то ж він виступив з його надто різкою критикою. Сучасні дослідники по-різному інтерпретують особливості цієї полеміки. Ярослава Мельник у монографічному дослідженні «І остання часть дороги... Іван Франко: 1908–1916» вважає, що роздратування в Івана Франка викликала збірка памфлетів О. Луцького «Без маски», де він покепкував з письменника. «І. Франко звісно образився особливо. Збірка О. Луцького «Без маски», де були опубліковані пародії на нього з'явилася у час, коли поет уже був дуже хворий, коли, як уже було згадано, передчуттям близької катастрофи (фізичної та душевної) сповнено багато його поезій, власне, чи не найбільше ті дві, ремінісценції з яких О. Луцький використав для свого жарту» [4, с. 188–189]. Тамара Гундорова в комплексному дослідженні початків українського модернізму заявляє, що полеміка Івана Франка з «молодомузівцями» – конфлікт «дітей» з «батьками», тобто символічне батьковбивство, за Фрейдом, з метою демонстрації поборення власним супер-его

національного над-его. Дослідниця стверджує, що таку роль батька спершу виконував І. Котляревський, але національний міт батьківства був закодований у Т. Шевченкові. «Боротьба проти батьків супроводжує становлення модерністської свідомості: досить нагадати памфлети «Без маски» Остапа Луцького, спрямовані, зокрема, й проти авторитету Івана Франка» [1, с. 140], – вважає вона. На нашу думку, комплекс «батьківства» не був притаманний І. Франкові, і в цьому контексті виокремимо декілька аспектів:

- 1) Іван Франко ніколи (як це не парадоксально звучить!) не вважав Тараса Шевченка «батьком» української літератури. У знаменитій «Присвяті» означає його як «володаря у царстві духа», «велетня у царстві людської культури» [17, с. 362], дороговказ на наукових шляхах, але не батька. Ба навіть більше, публіцист не зараховує ні Т. Шевченка, ні Марка Вовчка до «властивої національної літератури української». «...Далеко було українській суспільності і навіть чільним її писателям до зрозуміння основних поглядів Шевченка і до того, щоб стати на тім, до чого він дійшов, і йти далі з того пункту, на котрім він зупинився» [12, с. 54–55], – вважає неможливим Іван Франко зробити поета точкою відліку нової української літератури через прірву, яка розділяла його національну свідомість та свідомість мас;
- 2) Іван Франко ніколи не творив іконостасу «батьків»: Пантелеймона Куліша, якого він назвав першим національним письменником, гостро критикував за пропольську позицію та невисоко оцінював його творчість; у рецензії «М. Павлик. Михайло Драгоманов і його роль в розвії України» писав, що не бачить потреби плекати культ Драгоманова, бо «те, що міститься живе й плодюче в його писаннях, знайде свій ґрунт і принесе свої плоди в Україні» [14];
- 3) Іван Франко ніколи себе не вписував у ранг «батька». Він прагнув бути одним з робітників у літературній сфері, а не господарем.

Можемо зробити висновок, що памфлети «молодомузіція» Іван Франко сприйняв негативно не тому, що це було намагання зруйнувати культ «батька», прихильником якого він не був і який не творив, а тому, що це була молодеча запальність до руйнування фундаментів національної літератури, які закладав публіцист та його соратники і неспроможність запропонувати щось взамін. До того ж «Молода Муза» була перейнята декадентським естетизмом.

В основі розвитку будь-якої культурної моделі не зміст чи форма, а генераційна сила таланту, тож публіцист правильно розставляє акценти: потенціал справжнього таланту домінує над літературним змістом чи формою. Талант в Івана Франка вписаний у тріаду: сила – право – обов'язок. Сила таланту домінує над правом традицій, а вона, у свою чергу, знаходиться під егідою обов'язку. «В літературі ще більше, ніж у політиці, має перевагу сила над правом, сила переконання і запалу над засидженим правом традиції, формулок і доктрин» [11], – резюмує публіцист. Право традицій – це натуралізм, тобто література мусила бути фотографічним зображенням дійсності, право формулок – це декадентизм, який означував світ через символи; публіцист навіть наводить приклад декадента Рене Гіля, який вважав, що кожна голосна має свій колір, до того ж декаденти захоплювалися містицизмом, а право доктрин – пропаганда певних

ідей та суспільно-політичних підвалин (Іван Франко наводить приклади Еміля Золя та Альфонса Доде), реалізм крізь призму соціалістичних ідей.

Іван Франко аналізує два види таланту, які ми означимо як талант-деміург та талант-гармонія. Талант-деміург – це всебічно розвинений талант, талант-екстраверт, носії якого «кидаються на всі боки, заповнюють прогалини, латають, піднімають по-валене, валять те, що поставлене не до ладу, будують нове, шукають способів підняти до роботи більше рук» [9]. Публіцист виділяє трьох найяскравіших представників цього таланту: Борис Грінченко, який не лише талановитий поет, повістяр, а й етнограф, публіцист, творець історично-патріотичної драми, суспільно-політичний діяч; Агатангел Кримський – поет, повістяр, орієталіст, публіцист, суспільно-політичний діяч, укладач українсько-російського словника, Гнат Хоткевич – поет, новеліст, критик, до того ж талановитий кобзар. Талант-гармонія – це одноцільний талант, суспільний інтроверт, носії його – це «спокійні, наскрізь артистичні натури, що виступають у письменстві як більш або менш гладко шліфовані дзеркала, малюють нам життя з його горем і радощами, з його рухом і тишею, але самі не сходять на арену, не беруть участі в боротьбі» [9]. Яскравим талантом-гармонією вважає Володимира Самійленка, його елегантна лірика з домішками гумору не може запалити серця читачів, але його поезії гарні за формою та змістом. Збалансованість цих талантів єдиноможлива для розвитку моделі національної літератури, адже домінування таланту-гармонії творить патріархально-традиціоналістсько-пасеїстичну модель, а домінування таланту-деміурга витворить дискретно-модерністсько-ліберальну модель, що має значні переваги над першою, проте її суттєвий недолік: відсутність монолітності в національній роботі.

Можемо зробити висновок, що в основі концепції розвитку української культури, яку сформулював у публіцистиці Іван Франко, було національне питання. Культура, зокрема література, виконувала ідеєносну, об'єднувальну, виховну функції. Літературний процес публіцист розглядав крізь призму національного. На нашу думку, критика «Молодої Музи» – це не бурхлива реакція письменника на особисті образи чи конфлікт «батьків і дітей», як вважають деякі дослідники, а його національна позиція пов'язана з особливостями культурної генези. Іван Франко, що національна література мусить пройти етап «перепривласнення», тобто відкрити етнічне минуле своєї спільноти і стати проекцією її сучасного існування крізь призму душі окремої особистості. Публіцист відкидав натуралізм як літературну течію, скептично аналізував і модернізм, особливо один з його напрямів – декадентство, яке деідеологізувало та примітивізувало мистецтво. Натомість символізм, що був також течією модернізму, розглядав як ідейну естетичну категорію молодшої генерації Ольги Кобилянської, Василя Стефаника, Марка Черемшини, Антіна Крушельницького та ін. У цьому контексті Іван Франко вперше покласифікував види письменницького таланту: талант-гармонія і талант-деміург, які, взаємодоповнюючись, здатні забезпечити повноцінний розвиток національної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гундарова Т. ПроЯвлення Слова / Тамара Гундарова. – К. : Критика, 2009. – 447 с.
2. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: франківський період / Оксана Забужко. – К. : Факт, 2006. – 156 с.
3. Мазепа В. І. Культуроцентризм світогляду Івана Франка / Володимир Іванович Мазепа. – К. : Видавець ПАРАПАН, 2004. – 232.
4. Мельник Я. І остання часть дороги... Іван Франко: 1908–1916 / Ярослава Мельник. – Дрогобич : Коло, 2006. – 439 с.
5. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху / Ентоні Сміт. – К. : Ніка-Центр, 2009. – 320 с.
6. Франко І. Я. Етнологія та історія літератури : Вибр. твори : [у 3 т.] / Іван Якович Франко. – Дрогобич : Коло, 2004. – Т. 3. – С. 91–100.
7. Франко І. Я. З галузі науки і літератури : Вибр. твори : [у 3 т.] / Іван Якович Франко. – Дрогобич : Коло, 2004. – Т. 3. – С. 71–91.
8. Франко І. Я. З кінцем року / Молода Україна / Іван Якович Франко. – Львів, 1910. – С. 96–108.
9. Франко І. Я. З останніх десятиліть ХІХ в. / Іван Якович Франко // ЛНВ. – 1901. – Т. 15. – Кн. 7.
10. Франко І. Я. Задачі і метод історії літератури : Вибр. твори : [у 3 т.] / Іван Якович Франко. – Дрогобич : Коло, 2004. – Т. 3. – С. 43–53.
11. Франко І. Я. Інтернаціоналізм і націоналізм у сучасних літературах / Іван Якович Франко // ЛНВ. – 1898. – Т. 1. – Кн. 1.
12. Франко І. Я. Леся Українка / Іван Якович Франко // ЛНВ. – 1898. – Кн. 7.
13. Франко І. Я. Метод і задача історії літератури : Вибр. твори : [у 3 т.] / Іван Якович Франко. – Дрогобич : Коло, 2004. – Т. 3. – С. 53–60.
14. Франко І. Я. М. Павлик. Михайло Драгоманов і його роль в розвої України / Іван Якович Франко // ЛНВ. – 1907. – Т. 38. – Кн. 6.
15. Франко І. Я. Наша белетристика / Іван Якович Франко // Житє і слово. – 1896. – Кн. 1.
16. Франко І. Я. Принципи і безпринципність / Іван Якович Франко // ЛНВ. – 1903. – Т. 21. – Кн. 2.
17. Франко І. Я. Присвята : Вибр. твори : [у 3 т.] / Іван Якович Франко. – Дрогобич : Коло, 2004. – Т. 3. – С. 362–364.
18. Франко І. Я. Слово про критику / Іван Якович Франко // Житє і слово. – 1896. – Кн. 1.

Стаття надійшла до редколегії 20.09.2010

Прийнята до друку 31.01.2011

CONCEPTION OF DEVELOPMENT OF NATIONAL LITERATURE IN THE PUBLICISM OF IVAN FRANKO

Halyna SYNYCHYCH, Andriy JATSENKO

*L'viv Ivan Franko National University,
49, Chuprynka Str., Lviv, 79044
e-mail: journfi@franko.lviv.ua*

In this article analyzed the conception of development of national literature in the publicism of Ivan Franko. Studied her content, items, influence in our society. Classification of types of writer talent, which was offered by Ivan Franko, is first examined.

Key words: Ivan Franko, nation, national literature, culture, publicism, creativity, symbolism, decadents.

КОНЦЕПЦИЯ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ В ПУБЛИЦИСТИКЕ ИВАНА ФРАНКО

Галина СИНИЧИЧ, Андрей ЯЦЕНКО

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Ген. Чупринки, 49, Львов, Украина, 79044,
e-mail: journfi@franko.lviv.ua*

В статье проанализирована концепция развития национальной литературы как государственно созидательной субстанции в публицистике Ивана Франко. Рассмотрена ее идейность, задание и влияние на общество. Впервые проанализирована классификация видов писательского таланта, которую предложил Иван Франко.

Ключевые слова: Иван Франко, нация, национальная литература, культура, публицистика, творчество, символизм, декадентизм.